

Jerzy Skowroński (1913–1995)

Kmdr ppor. Jerzy Skowroński

Jerzy Hieronim Skowroński urodził się w Pabianicach (woj. łódzkie), 23 września 1913 r. Był synem Alojzego Skowrońskiego (1889–1960) oraz Stanisławy z d. Rembek (1889–1937). Miał młodszą siostrę, Janinę Skowrońską (1915–1980).

Maturę uzyskał w Pabianicach w gimnazjum matematyczno-przyrodniczym, po czym w lipcu 1933 r. zdał egzamin konkursowy do Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej (SPMW) w Toruniu. Następnie podjął się wyczerpującego fizycznie kursu rekruckiego w Gdyni oraz w dniach 6 maja – 21 września 1934 r. wziął udział w rejsie szkoleniowym na Bałtyku na pokładzie ORP „Iskra”. Jako podchorąży pomyślnie ukończył SPMW i 15 października 1936 r. został promowany na stopień podporucznika Marynarki Wojennej (MW). Dalej, od 15 listopada 1936 r. do 27 stycznia 1937 r. odbył Kurs Aplikacyjny Podporuczników w Gdyni na lądzie i na okrętach, jak również w Morskim Dywizjone Lotniczym w Pucku. Celem tego szkolenia było zapoznanie uczestników z praktycznymi zadaniami młodego oficera MW na różnych funkcjach.

Sala Rycerska na Zamku Królewskim w Warszawie. Prezentacja Prezydentowi RP prof. I. Mościckiemu i marszałkowi E. Rydzowi-Smigłemu nowo mianowanych podporuczników MW, 11 listopada 1936 r. Na zdjęciu od lewej: Szef Sztabu Kierownictwa MW kmdr Karol Korytowski, Komendant Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej kmdr por. Tadeusz Podjazd-Morgenstern, oficer kursowy - kpt. mar Wilhelm Kamuda, podporucznicy mar.: Kazimierz Sadowski, Witold Szuster, Jerzy Hedinger, Marian Mokski, Nikodem Hernes, Jerzy Broniewicz, Jerzy Skowroński (piąty od prawej), Zbigniew Węglarz, Witold Wojciechowski, Bronisław Szul, Tadeusz Dąbrowski.

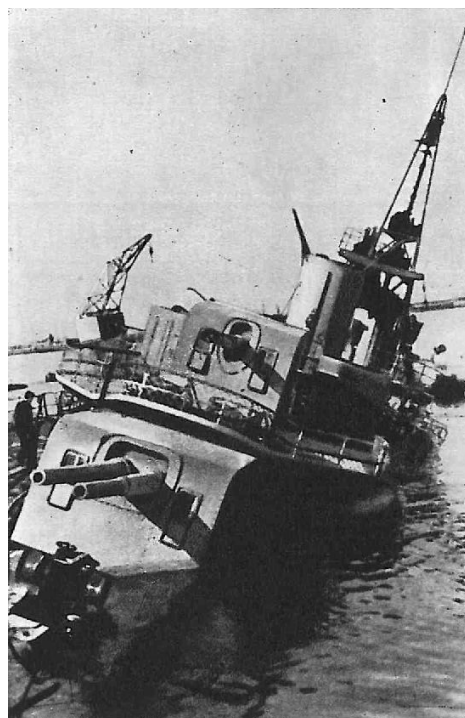
Od 1 lutego do 1 maja 1937 r. był delegowany do kadry floty jako dowódca plutonu rekruckiego marynarzy. Następnie został oddelegowany na ORP „Mewa” jako oficer wachtowy, po czym został przeokrętowany na nowo zbudowany ORP „Gryf” na funkcji oficera wachtowego. Krótko po tym wyznaczono go na Kurs Oficerów Broni Podwodnej w Gdyni, który trwał od 14 października 1938 do 4 kwietnia 1939 r. Po ukończeniu tego kursu był uznawany za specjalistę broni podwodnej. Wówczas wrócił na ORP „Gryf”, ale już na funkcję II oficera broni podwodnej i służył na nim aż do chwili jego zatopienia, 3 września 1939 r.

Zbudowany w latach 1934–1938 we Francji, stawiacz min ORP „Gryf” miał 103 metry długości oraz 13 metrów szerokości. Jego załoga wynosiła 188 osób, w tym 12 oficerów. W służbie od 27 lutego 1938 r. karierę miał krótką, został zatopiony 3 września 1939 r.

Niemieckie bombowce nurkujące Junkers „Ju 87” wywołały pożar na pokładzie. Okręt zatonął, część załogi zginęła, w tym komandor Kwiatkowski. Przeżywszy atak, Jerzy Skowroński dotarł na Hel i tam brał udział w jego obronie, po czym dostał się do niewoli niemieckiej. Od 2 października 1939 r. do 30 stycznia 1945 r., czyli przeszło pięć lat, przebywał w Oflagach Xb-Niemburg, XVIII g Spital, II C Woldenberg, gdzie prowadził wykłady z dziedziny żeglarstwa dla kolegów jeńców. W trakcie dramatycznego oswobodzenia jeńców w majątku Deetz 30 stycznia 1945 r. został uznany za poległego i jego nazwisko znalazło się na tablicy mogiły zbiorowej cmentarza w Barlinku. Tymczasem przeżył bez uszczerbku tamte wydarzenia i powrócił do kraju. Po powrocie z niewoli zgłosił się ponownie do Marynarki Wojennej i został zweryfikowany do stopnia por. mar. Od stycznia 1946 r. był w misji rewindykacyjnej polskich trałowców z Niemiec i 12 marca 1946 r. przyprowadził ORP „Mewa” do Polski jako jego dowódca.

ORP „Gryf” był największym bojowym okrętem wojennym II Rzeczypospolitej oraz jednym z największych, jednocześnie najnowocześniejszych stawiaczy min na Bałtyku. Feralnego dnia, nad znajdującym się na środku Zatoki Puckiej, płynącym w kierunku Gdyni Gryfem zaczęły zbierać się samoloty Luftwaffe. Akcją okrętowej baterii przeciwlotniczej w czasie trwania nalotu wroga dowodził ppor. mar. Jerzy Skowroński. Według historyków, owa bitwa morska była jedną z większych i ważniejszych na Bałtyku.

ORP „Gryf” po zbombardowaniu przez bombowce Luftwaffe i strawieniu przez ogień.

W dalszym ciągu pływał na trałowcach i w 1947 r. został awansowany do stopnia kpt. mar. W międzyczasie przeniesiono go do Ministerstwa Obrony Narodowej — Wydziału MW, gdzie bezpośrednio pracował z kmdr Jerzym Staniewiczem. Staniewicz pod sfigowanym zarzutem o sabotaż w tzw. Spisku Komandorów, 12 grudnia 1952 r. został skazany na śmierć przez komunistyczne

Na zdjęciu od lewej: Janina z d. Kojer, Jerzy Skowroński, Jadwiga z d. Szenfer, Jerzy Żytowiecki (także jeńiec II C Woldenberg, patrz życiorys)

władze PRL i zamordowany w więzieniu na warszawskim Mokotowie. Cztery dni później ponieśli śmierć osądzeni w tym samym procesie kmdr Stanisław Mieszkowski i kmdr por. Zbigniew Przybyszewski. Wszyscy trzej zostali zrehabilitowani w 1956 r. Jerzy Skowroński na szczęście nie podzielił losu swoich starszych kolegów, ale w styczniu 1952 r. nagle zwolniono go z MW. Przysłowiowo lądując na bruku, długo nie mógł uzyskać żadnego stanowiska odpowiadającego jego wykształceniu i ambicjom. Będąc bez zatrudnienia przez kilka miesięcy, podjął się w końcu pracy w Żegludze na Wiśle w Warszawie, gdzie pracował w latach 1952–1956. Następnie przeniósł się do Ministerstwa Żeglugi do wydziału śródlądowego, a po tym do wydziału bezpieczeństwa Żeglugi Morskiej. Od 1959 r. pracował w Polskiej Żegludze Morskiej w Szczecinie, najpierw jako marynarz i asystent, a następnie jako oficer na statkach Polskiej

Jerzy Skowroński i Janina z d. Kojer w dniu swojego ślubu (21 grudnia 1945)

Marynarki Handlowej. W 1972 r. objął funkcję starszego oficera na statku „Jedność Robotnicza”, posiadając już dyplom kapitana Żeglugi Małej. W 1974 r. przeszedł na emeryturę i zamieszkał w Warszawie.

W grudniu 1945 r. wziął ślub z Janiną z d. Kojer (1924–1990), z którą miał córkę, Jolantę (ur. 1947) oraz zmarłego zaraz po urodzeniu syna, Michała (ur. 1948). Doczekał się trojga wnuków: Macieja (ur. 1968), Szymona (ur. 1972) i Olivii (ur. 1989). Po jego śmierci na świat przyszło ośmioro prawnuków. Z żoną Janiną, w 1978 r. wziął rozwód, po czym w 1979 r. poślubił Teresę z d. Świącicką (ur. 1940), z którą nie miał potomstwa. Po długotrwałej chorobie, w wieku 81 lat, 24 lipca 1995 r. zmarł w Centralnym Szpitalu Klinicznym przy ulicy Banacha w Warszawie. Został pochowany 1 sierpnia 1995 r. na Cmentarzu Bródnowskim w Warszawie (kwatery 40M/3/12).

Za życia wyróżniony został wieloma odznaczeniami wojskowymi i cywilnymi, w tym m. in.: orderem „Krzyż Grunwaldu”, Krzyżem Zasługi (*domyślnie srebrnym*), Medalem Zwycięstwa i Wolności 1945 oraz Odznaką Grunwaldzką.

7 września 1988 r. 52 lata po promocji oficerskiej z 1936 r. (patrz pierwsze zdjęcie), w tej samej Sali Rycerskiej na Zamku Królewskim w Warszawie. Na zdjęciu od lewej: Jerzy Broniewicz, Jerzy Skowroński, Zbigniew Węglarz.

opracował: Szymon Pawlak (wnuk J. Skowrońskiego)
Sydney, Australia, czerwiec 2024 r.

Wykorzystane materiały źródłowe:

- Kmdr ppor. Zbigniew Węglarz, *Pożegnanie Skowrońskiego*, „Nasze Sygnały” (Pismo Stowarzyszenia Marynarki Wojennej) Nr 178 (Lipiec – Grudzień 1995)
- Zbigniew Wojciechowski (Akademia Marynarki Wojennej), *Marynarz Niezłomny*, „Colloquium Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych” Kwartalnik 4/2011
- Kmdr dr Władysław Białek, *Z Rejsów Zagranicznych ORP „Iskra”*, „Biuletyn Historyczny” Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni, Gdynia 1987 - DMW Wewn. 82/87
- Zdzisław Golanek, *Stawiacz min ORP „Gryf”*, Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1979
- Mariusz Borowiak, *Stawiacz min ORP Gryf 1934-1939*, Stara Szufłada, 2022
- *Rozstrzelanie komandorów Staniewicza, Mieszkowskiego, Przybyszewskiego*, 12 grudnia 1952, Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni
<https://muzeummw.pl/rozstrzelanie-komandorow-staniewicza-mieszkowskiego-przybyszewskiego/>
- Zespół Redakcyjny, *Na morzach bronili ojczyzny „Życie Pabianic”*, 2 września 2003 r.
<https://www.zyciepabianic.pl/informacje/pabianice/na-morzach-bronili-ojczyzny.html>
- Mariusz Borowiak, *Trzy dni wojny ORP Gryf*, Zespół Badań i Analiz Militarnych „Wojsko i Technika Historia” 5/2019, <https://zbiarn.pl/artykuly/trzy-dni-wojny-orp-gryf>
- Zbiory rodzinne córki J. Skowrońskiego, Jolanty Czekajewskiej z d. Skowrońskiej